

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA’LIMI VAZIRLIGI
IXTISOSLASHTIRILGAN TA’LIM MUASSASALARI AGENTLIGI
HUZURIDAGI PEDAGOGIK MAHORAT VA XALQARO BAHOLASH
ILMIY-AMALIY MARKAZI**

**TASVIRIY SAN’AT VA CHIZMACHILIK FANIDAN KASBIY
SERTIFIKATLASH TEST TOPSHIRIQLARI
SPETSIFIKATSIYASI**

Toshkent – 2026

TASVIRIY SAN'AT VA CHIZMACHILIK FANIDAN KASBIY SERTIFIKATLASH TEST TOPSHIRIQLARI

SPETSIFIKATSIYASI

Mazkur spetsifikatsiya O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining davlat maktabgacha va umumiy o'rta ta'lim tashkilotlari pedagog kadrlarini kasbiy sertifikatlash bo'yicha davlat xizmatlarini ko'rsatishning ma'muriy reglamentiga muvofiq ishlab chiqildi. Hujjat tasviriy san'at va chizmachilik fani o'qituvchilarining kasbiy bilim, ko'nikma va kompetensiyalarini baholash uchun qo'llaniladigan test sinovlarining mazmuni, tuzilmasi va baholash mezonlarini belgilaydi.

Spetsifikatsiya test topshiriqlarining mazmuni, tuzilmasi, baholash mezonlari, test topshiriqlarining shakli, kognitiv darajalari hamda baholash jarayonini tashkil etish tartibini belgilab beradi.

Mazkur hujjat test topshiriqlarini ishlab chiqishda metodik asos bo'lib xizmat qiladi hamda baholash jarayonining shaffofligi, adolatligi va ilmiy asoslanganligini ta'minlashga qaratilgan.

I. Umumiy tamoyillar

Baholashning asosiy maqsadi tasviriy san'at va chizmachilik fani o'qituvchilarining fan bo'yicha nazariy bilimlari, amaliy ko'nikmalari kompetensiyasi, tasviriy san'at va chizmachilik fanini o'qitish metodikasi bo'yicha bilimlari, pedagogik mahorati va kasbiy kompetensiyalarini kompleks baholashdan iborat. Baholash natijalari pedagog kadrlarni kasbiy sertifikatlash jarayonida qaror qabul qilish uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

II. Me'yoriy asoslar

1. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2024-yil 12-fevraldagi "Davlat maktabgacha va umumiy o'rta ta'lim tashkilotlari pedagog kadrlarini kasbiy sertifikatlash bo'yicha davlat xizmatlarini ko'rsatishning ma'muriy reglamentini tasdiqlash to'g'risida" 87-son qarori.

2. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligining 2026-yil 3-iyuldagi "Davlat maktabgacha va umumiy o'rta ta'lim tashkilotlari pedagog kadrlarini kasbiy sertifikatlash nazorat sinovini tashkil etish va o'tkazish to'g'risida"gi 233-son buyrug'i.

III. Baholash qamrovi

Tasviriy san'at va chizmachilik fani o'qituvchilari uchun mutaxassislik fanidan

40 ta, pedagogik mahoratdan 10 ta, jami 50 ta test topshirig'i taqdim etiladi va umumiy test topshirig'ini bajarish uchun ajratilgan vaqt 90 daqiqa etib belgilanadi. Bunda yopiq test topshiriqlaridan (*yagona to'g'ri javobni talab qiladigan (Y1), moslashtirishni talab qiladigan (Y2) va ketma-ketlikni talab qiladigan test topshiriqlari (Y3)*) foydalaniladi. Mutaxassislik fanlaridan tuziladigan test topshiriqlarining mazmun sohasi va baholanadigan bilim va ko'nikmalar bo'yicha taqsimoti quyidagi jadvalda aks etgan.

IV. Test tuzilmasi

Test sinovi tasviriy san'at va chizmachilik fanining asosiy mazmun yo'nalishlarini qamrab oladi. Xususan, test topshiriqlari umumiy tasviriy san'at va chizmachilik amaliy mashg'ulotlari, tasviriy san'at va chizmachilik fanini o'qitish metodikasi va pedagogik mahoratga oid bilim hamda ko'nikmalarni baholashga qaratilgan. Test topshiriqlarining mazmuni umumiy o'rta ta'limning davlat ta'lim standartlari, amaldagi o'quv dasturlari hamda fan bo'yicha metodik talablar asosida shakllantiriladi.

Mutaxassislik fanlaridan tuziladigan test topshiriqlarining mazmun sohasi va baholanadigan bilim va ko'nikmalari bo'yicha taqsimoti

1-jadval

Mazmun soha	Baholanadigan konstruktlar	Testlar soni
1. Tasviriy san'at		
1.1. Tasviriy san'at asoslari	tasviriy san'at turi va janrlarini bilish; rangtasvir va rangshunoslik asoslari asosida tasvir ishlash; rang turlari:asosiy va hosila ranglarni hosil qilish; iliq va sovuq ranglar,rang tuslari, axromatik va xromatik ranglarni aniqlash; tasviriy san'at oqim va yo'nalishlari tasvir ishlash grafika san'ati turlarini bilish, plakat grafikasi va dastgohli grafika san'atida tasvir ishlash mahobatli va dastgohli haykaltaroshlikni tushunish; gorelyef, barelyef, relyef va kontrrelyefni farqlash va tasvir yaratish, asarlarni tahlil qilish; haykaltaroshlikni janrlarda, dekorativ haykaltaroshlik va mayda plastik haykaltaroshligida tasvir yaratish	12

	rassomlar asarlarini natyurmort, manzara, portret, marina, mifologik, animal, batal, tarixiy, maishiy janrlari va tasviriyy san'at turlari asosida tahlil qilish	
1.2. Amaliy bezak san'at va uning turlari	amaliy bezak san'ati va uning turlarini bilish, farqlash va tasvirlash; naqsh elementlari va ularni farqlash, naqsh maktablarining farqini bilish, kompozitsiya ishlash; naqsh turlari amaliy bezak maktablari asosida kompozitsiyalarini va amaliy bezak san'ati ustalarining ishlarini tahlil qilish.	3
1.3. Me'morlik san'ati	me'morlik san'ati va uning turlari, undagi ishlatiladigan elementlari haqida bilish, farqlash; yevropa va o'zbek zamonaviy yoki qadimiy me'morchilik san'atining taniqli me'morlarning ishlarini haqida bilish.	2
1.4. Miniatur san'ati	miniatura san'ati elementlari va kompozitsiya yaratish haqida tushunchaga ega bo'lish va tasvir ishlash; miniatura san'ati namunalari va maktablarining namoyandalarini farqlash va ishlarini tahlil qilish.	2
1.5. Dizayn san'ati	dizayn san'at turlari, avtomobil va liboslar dizayni interyer, eksteryer dizaynini tushunish.	1
1.6. Zamonaviy tasviriyy san'at turi va yo'nalishlari	fluid-art san'ati, pop-art san'ati, grafiti san'ati, street-art san'atlarini bilish va ularning turlarida tasvirlash. monotipiya, klyaksografiya, grezayl va turli ishlash texnikasini bilish va tasvirlash;	3
2. Chizmachilik		
2.1. Grafik savodxonlik asoslari	chizmalarni taxt qilish; chizma qurollaridan foydalanish va geometrik yasashlar; standart, masshtab, chiziqli turlarini bilish va chizmalarda qo'llash; o'lcham qo'yish qoidalari, ko'rinishlar, asosiy va bosh mahalliy ko'rinishlarni farqlash va chizmasini tasvirlash; proyeksiyalash usullarini farqlash; markaziy va parallel proyeksiyalash; oktant va epyur haqida umumiy tushunchaga ega bo'lish va chizmalarda tasvirlash; tutashmalarini tushunish va farqlash	9

	aksonometrik proyeksiyalar haqida tushunchaga ega bo'lish, o'qlarning joylashishi detalning frontal dimetrik proyeksiyasi, detalning izometrik proyeksiyasi kesim va qirqim turlari va ularning farqi, ko'rinishning yarmi bilan qirqimning yarmini birlashtirish, ko'rinishning qismini qirqimning qismi bilan birlashtirib tasvirlashni bilish.	
2. 2. Chizmachilik fani tarixi	Chizmachilik fanining tarixi: o'zbek va jahon olimlarining chizmachilik faniga qo'shgan hissasi Qadimgi chizma asbob va moslamalari	1
2. 3. Mashinasozlik chizmalari	ajraladigan va ajralmaydigan birikmalarni farqlash; rezbalar va ularni chizmalarda tasvirlash; oddiy yig'ish chizmalarini o'qish; oddiy mashinasozlik chizmalari va yig'ish chizmalarini tahlil qilish, chizmalarda tasvirlash;	3
2. 4. Qurilish chizmalari	qurilish chizmalarini o'qish va chizish; qurilish chizmalar bosh plani va plan chizmalarining qo'shimcha elementlarini farqlash va chizmalarda tasvirlash; qurilish chizmalarida kesim elementlari tasvirlay olish; bino plani, qirqimi va fasadini tahlil qilish va tasvirlash	4
Jami		40 ta

Pedagogik mahoratdan tuziladigan test topshiriqlarining mazmun sohasi va baholanadigan bilim va ko‘nikmalari bo‘yicha taqsimoti

2-jadval

1. PEDAGOGIK MAHORAT		10 ta
Pedagogik mahorat	– pedagogika, didaktika, tarbiya va yosh psixologiyasining asosiy tushunchalari va kategoriyalari, pedagogik yondashuvlar va ta’lim paradigmalari (an’anaviy - konservativ, ratsionalistik (bixevioristik), fenomenologik (gumanistik), texnokratik va ezoterik)ni bilish va berilgan vaziyatga mosini tanlay olish; – pedagogikaning tamoyillari (onglililik va faollik, ko‘rgazmalilik, tizimlilik va muntazamlilik, ilmiylik, nazariya va amaliyot birligi va boshqalar)ni bilish va berilgan vaziyatga mosini tanlay olish; – tarbiya va uning turlarini bilish, bir-biridan farqlash va berilgan vaziyatga mosini tanlay olish; – dars va uning turlari(yangi bilim berish darsi, mustahkamlash darsi, takrorlash va umumlashtirish darsi, –nazorat (tekshirish) darsi, aralash dars; ma’ruza darsi, suhbat darsi, amaliy dars, laboratoriya darsi, mustaqil ish darsi; an’anaviy dars, noan’anaviy dars va boshqalar)ni bilish, darsni rejalashtirish, tashkil etish va sinfni boshqarish yondashuvlarini konkret vaziyatlarda qo‘llay olish, ta’lim jarayonini loyihalashtirish va boshqarish, muammoli vaziyatda to‘g‘ri qaror qabul qilish, faoliyatini monitoring qilish; – sinf rahbarining huquq va majburiyatlarini bilish, sinf hujjatlari bilan ishlay olish, ularni yuritishda to‘g‘ri ketma-ketlikka amal qilish, sinf jamoasini to‘g‘ri shakllantirish, muloqotda pedagogik etika qoidalariga amal qilish, ota-onalar bilan hamkorlikning samarali shakllarini tanlash, muammoli vaziyatda eng maqbul strategik yondashuvni qo‘llash; – pedagogik etika, nutq, texnika, ijodkorlik, pedagogik odob, bilimdonlik/kompetentlik, muloqot madaniyati, takt/nazokat, kreativlik, refleksiya va kasbiy o‘sish asoslarini bilishi va berilgan vaziyatga mosini tanlay olish; – pedagogik qobiliyat va uning turlari (didaktik qobiliyat, akademik qobiliyat, perseptiv-pedagogik qobiliyat, nutq madaniyati, baholash madaniyati, texnologik madaniyat, tashkilotchilik qobiliyati, kommunikativ qobiliyat, avtoritar qobiliyat va boshqalar)ni bilish va konkret vaziyatlarda qo‘llay olish, – ta’lim texnologiyalari (loyihaga asoslangan ta’lim, muammoli ta’lim, hamkorlikdagi ta’lim, evristik ta’lim, shaxsga	10

	yo'naltirilgan ta'lim, interfaol ta'lim, differensial ta'lim, integral ta'lim, o'yinli ta'lim, inklyuziv ta'lim va boshqalar)ni bilish va vaziyatlarga mosini tanlay olish; – fan mazmun sohasini o'qitish yondashuvlari, metodikasi va texnologiyalarini bilish; – fan sohasini o'qitish usullari va metodlarini farqlash va berilgan vaziyatga mosini tanlash; – fan sohasini o'qitish bo'yicha berilgan ta'limiy vaziyatga oid qabul qilingan qarorlarga baho berish.	
--	---	--

Kognitiv ko'nikmalar taqsimoti

3-jadval

T/r	Kognitiv daraja	Izohi	Test soni
1	Bilish	Fanga doir nazariy ma'lumotlar, atamalar, qoidalar, tushunchalarni eslab qolish, ularning mazmuni, maqsadi va qo'llanishini tushunish	22
2	Qo'llash	Bilim, tushuncha va protseduralarni yangi (notanish) kontekstlarda qo'llay olish	23
3	Mulohaza qilish	Faktlar, dalillar, fikrlarni taqqoslash, tahlil qilish, taxmin qilish va xulosa(lar) chiqarish	5

V. Baholash mezonlari

Test topshiruvchining umumiy natijasi har bir test topshirig'iga berilgan ballar yig'indisi asosida aniqlanadi. Har bir to'g'ri javob uchun **2 ball**, noto'g'ri javob uchun **ball** berilmaydi. Test sinovining eng yuqori natijasi 100 ballni tashkil etadi.

VI. Imtihon tartibi

Taqiqlangan vositalar: imtihon vaqtida mobil telefon, aqlli soat, planshet yoki elektron eslatmalardan foydalanish qat'iyan man etiladi.

Axloq va intizom: nusxa ko'chirish, yordam so'rash yoki yordam berish, imtihon davomida gaplashish, ruxsatsiz chiqish kabi holatlar taqiqlanadi.

Nazoratchi qoidabuzarlikni aniqlaganda, uni rasmiylashtirib, tinglovchini testdan chetlashtiradi va natijasi bekor qilinadi.

VII. Tasviriy san'at va chizmachilik fanlaridan tavsiya etiladigan asosiy adabiyotlar

1. 8-sinf Chizmachilik I.Raxmonov, D.Yo'ldosheva, M.Abduraxmonova "O'qituvchi" Toshkent 2019.
2. 8-sinf Chizmachilik I.Raxmonov Toshkent "O'zbekiston" 2014.
3. 9-sinf Chizmachilik I.Raxmonov, D.Yo'ldosheva, M.Abduraxmonova "O'qituvchi" Toshkent 2019.
4. 9-sinf Chizmachilik I.Raxmonov Toshkent-"O'zbekiston" 2014.
5. 5-sinf Tasviriy san'at T.Kuziyev, S.Abdirasilov, O'.Nurtoyev, A.Sulaymonov Toshkent "O'zbekiston" 2020.
6. 5-sinf Tasviriy san'at B.Yunusova, N.Vaxabova, Z. Xashimova, R.Ismailova Toshkent- "Novda" nashriyoti-2024.
7. 4-sinf Tasviriy san'at R.Ismailova "Novda Edutainment" 2023.
8. 3-sinf Tasviriy san'at R.Ismailova "Novda Edutainment" 2023.
9. Tasviriy san'at asoslari R. Hasanov G'.G'ulom Toshkent 2009.
10. Amaliy bezak san'ati. O'quv qo'llanma. Sh.Sh. Bakayev Buxoro-2021.
11. 6-sinf Tasviriy san'at X.Muratov, D.Mirxakimova, K.Abdullayev Respublika ta'lim markazi 2022 yil
12. 7-sinf Tasviriy san'at A.Sulaymonov, S. Muxammedjanova, Z.Sulaymonova, D.Xaytmetov Respublika ta'lim markazi 2022 yil.

Pedagogik mahorat bo'yicha manbalar

1. Mavlonova R.A., Umumiy pedagogika. Darslik. – Toshkent: Fan va texnologiyalar, 2018. – 528 b.
2. Xoliqov A. Pedagogik mahorat. Darslik, – Toshkent: "Bayoz" nashriyoti, 2025. – 504 b.
3. Tolipov O'. , Ro'ziyeva D. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. O'quv qo'llanma. – Toshkent: "Innavatsiya-ziyo" nashriyoti, 2019. – 276 b.
4. Sh. Abdiraimov v.b. Ta'limda baholash va monitoring asoslari. O'quv- uslubiy qo'llanma. – Toshkent, TDYU nashriyoti, 2026. – 208 bet.

Eslatma: test topshiriqlari mazmuni tavsiya etilgan adabiyotlarda aks etgan mazmun, tamoyil va yondashuvlar bilan moslashtiriladi, ammo test topshiriqlari to'g'ridan to'g'ri manbalardan olinmaydi. Sinovga tayyorgarlik ko'rish jarayonida tavsiya etilgan adabiyotlar eslab qolish manbai sifatida xizmat qilishdan ko'ra, umumiy kasbiy tayyorgarlikni mustahkamlashga qaratilgan.